

Rapport till KNS representantskapsmöte 2023 över Kommunals verksamhet maj 2021 till maj 2023

2021

Under året präglades Kommunals organisation och arbetssätt fortfarande av Coronapandemin. Digitala arbetssätt fortsatte att vara en nödvändighet under tider då det inte var möjligt att träffas fysiskt. Detta påverkade arbetssätt bland såväl anställda som förtroendevalda. Även om de första doserna gavs i december 2020, så kom vaccinationerna mot covid-19 inte igång på bred front så tidigt som avsett. Detta gjorde att restriktionerna inte kunde avvecklas helt förrän året därpå.

Skyddad yrkestitel

Kommunal var under 2021 mycket synliga i samhällsdebatten och vårt anseende bland allmänheten stabiliserade sig på en högre nivå än tidigare. En stor och viktig seger för Kommunal är att riksdagen röstade igenom lagförslaget att införa en skyddad yrkestitel för undersköterskor. Detta innebär att endast den som har ett bevis om rätt att använda yrkestiteln undersköterska får använda den. Lagen träder i kraft 1 juli 2023 och har fått stor uppmärksamhet i media. Trots att det är Sveriges vanligaste yrke så "syns" inte de anställda alltid när man beskriver vården och omsorgen. Vi tycker kunna se en skillnad nu där undersköterskans arbetsuppgifter lyfts.

En mänskligare sjukförsäkring

Ett viktigt opinionsarbete gjorde Kommunal under 2021 med namninsamlingen *En mänsklig sjukförsäkring* som skrevs under av hela 51 119 personer. Kraven var att 365-dagars regeln ska bort (Försäkringskassan utreder om en anställds arbetsförmåga ska prövas mot normalt förekommande arbeten), sjukskrivna från 62 års ålder ska undantas bedömning vid så kallat normalt förekommande arbete samt att karensavdraget (ett avdrag på lönen vid sjukdom) ska utredas för personer med kontaktyrken (arbete med människor).

Schemafrågan

En annan stor och viktig fråga som Kommunal arbetade med under 2021 är så kallade *Hälsosamma scheman* som tvärtemot vad namnet antyder skapar kaos i planeringen på många arbetsplatser. Kommunal anser att dessa scheman ska avskaffas och att hållbara arbetstider införs på riktigt. Kommunal har opinionsbildat om detta i såväl debatt- som nyhetsartiklar.

Tillförordnad förbundsordförande

I november 2021 lämnade Tobias Baudin ordförandeskapet i Kommunal, och förbundssekreterare Malin Ragnegård tog över som tillförordnad ordförande.

Trots nya värvningssätt - fysiska arbetsplatsbesök fortfarande bäst

Medlemsutvecklingen under 2021 visade hur viktiga fysiska besök på arbetsplatserna fortfarande är för att bedriva värvningsarbete. Trygga arbetsplatsombud är ofta de mest effektiva värvarna på sina arbetsplatser. Restriktionerna för fysiska möten var ett stort hinder för deras

Kommunal.

arbete. Men att värva genom telefon har visat sig vara en effektiv metod för de avdelningar och sektioner som etablerat ett bra samarbete med arbetsgivarna så att nyanställda och vikarier kunnat kontaktas. Även värvning via ombud, digitala arbetsplatsbesök och kommunikationskampanjer, användes under tiden med restriktioner. Men först under hösten 2022, då fysiska besök och träffar kunde genomföras i stor skala igen, lyckades värvningstrenden vändas.

Trygghet och omställning

Den 21 december presenterades resultatet av förhandlingarna mellan Kommunal, Sveriges kommuner och regioner (SKR) och Sobona (Kommunala företagens arbetsgivarorganisation) om trygghet och omställning på arbetsmarknaden (även kallat Nya LAS). De nya överenskommelserna ger stora möjligheter för den enskilda individen att få tillgång till yrkesutveckling och en stärkt ställning på arbetsmarknaden. Paketet innebär också en rejäl höjning av tjänstepensionen, samt ökad trygghet för visstidsanställda då tidsbegränsade anställningar snabbare går över i tillsvidareanställningar. De nya avtalen innebär en möjlighet att utbilda sig eller byta inriktning mitt i livet, vilket är otroligt värdefullt för individen och stärker många kvinnors ställning på arbetsmarknaden. Baksidan är en ökad flexibilitet för arbetsgivaren att säga upp anställda, bland annat genom fler undantag i turordningsreglerna.

2022

Kyrkostrejken

Den 22 april varslade Kommunal 500 medlemmar i Svenska kyrkan (totalt 5 200 medlemmar arbetar där, bland annat kyrkogårdsarbetare, vaktmästare och krematoriearbetare) om konflikt. Bakgrunden var att Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation inte ville teckna ett likadant omställningsavtal som Kommunal tidigare tecknat med Svenskt Näringsliv och Sveriges kommuner och regioner. Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation ville göra kraftiga försämringar i det befintliga kollektivavtalet som kompensation. Det kunde Kommunal inte gå med på.

Den 29 april startade därför konfliktåtgärderna. Det var en historisk händelse – aldrig tidigare har kyrkopersonal strejkat. Både strejkviljan och stödet utifrån var goda. Och precis när Vision, Akademikerförbundet SSR, Lärarförbundets och Lärarnas Riksförbunds Samverkansråd varslat om stridsåtgärder även de – så enades Kommunal med arbetsgivarna om medlarnas slutbud, och vi kunde teckna ett kollektivavtal som ger medlemmarna samma rätt till omställning som alla andra.

Kommunals kongress

Kommunals 31:a ordinarie kongress hölls på Svenska Mässan i Göteborg den 31 maj till 3 juni. Temat var *Framtidstryggarna*. Över 1500 motioner behandlades, vilket är fler än någonsin tidigare. Det visar tydligt att det är medlemmarna som är Kommunal. Det visar också att det finns en stark vilja att engagera sig för ett nytt och starkare Kommunal.

Några av de viktiga besluten:

- Höj grundbemanningen inom vård- och omsorgsverksamheterna
- Utöka rätten till fria arbetsskor och arbetskläder för fler yrkesgrupper
- Färre antal barn i förskolans barngrupper
- Skyddad yrkestitel för brandmän
- Skyddad yrkestitel för barnskötare
- Gratis studerandemedlemskap
- Sänkt medlemsavgift.

Kommunal.

Under kongressen antogs också en framtidsplan som pekar ut Kommunals riktning under kongressperioden 2022-2025. De tre prioriterade huvudområdena är:

- Ett starkt och meningsfullt arbetsliv
- En inkluderande och lösningsinriktad samhällsaktör
- En stark och attraktiv förening.

Planen ska ligga till grund för verksamhetsplaneringen på såväl central som lokal nivå.

På kongressen valdes Malin Ragnegård till ny förbundsordförande för Kommunal, Barbro Andersson valdes till vice ordförande, Jessica Leiding valdes till förbundssekreterare och Johan Ingelskog valdes till avtalssekreterare.

Karensavdraget

En politisk fråga som under perioden verkligen skapade engagemang är karensavdraget. I april återgick karensavdraget till det normala efter pandemin. Undersköterskor, bussförare, barnskötare och många andra i välfärdsyrken fick återigen räkna med risken att bli av med en tusenlapp varje månad som en följd av sjukfrånvaro. En provocerande orättvisa mot alla dem som inte kan jobba hemifrån när näsan rinner lite. Kommunals namninsamling där 136 964 människor skrev under på att karensavdraget måste slopas blev en signal som dåvarande regering inte kunde missa, och resulterade i ett reformlöfte från Socialdemokraterna som då satt i regering för att göra karensen mindre orättvis.

Riksdagsvalet och val i regioner och kommuner

För själva "fotarbetet" i valrörelsen, att träffa befintliga och presumtiva medlemmar, hade vi ställt väldigt höga krav på oss själva. Målsättningen var att prata med minst 250 000 medlemmar om valet, och detta mål nåddes med stor marginal. Valet är ett naturligt tillfälle att prata om medlemmarnas viktigaste frågor och om varför det är viktigt att gå med i facket. Resultatet i riksdagsvalet blev inte vad vi hoppats på, och detta nya politiska landskap manar oss till handling för att värna våra viktigaste frågor.

Inför avtalsrörelsen 2023

I november 2022 hölls uppstartskonferens för avtalsdelegaterna, förhandlande ombudsmän och förbundsledning. Under november och december träffades de förhandlande ombudsmännen tillsammans med respektive avtalsdelegation. Medlemmarna hade tagit vara på möjligheten att påverka – 810 avtalsförslag hade lämnats in.

Vi vände medlemsutvecklingen

Under 2022 gick medlemsutvecklingen både upp och ner. Under våren och sommaren skedde ett medlemstapp, vilket föranledde en stor kraftsamling under resten av året för att stärka hela organisationen i värvande riktning. En kombination av kreativitet, kampanjer, utbildningar och tävlingar gjorde att vi lyckades bromsa den tråkiga utvecklingen.

Januari - maj 2023

Avtalsrörelsen 2023

Under 2023 förhandlas 45 av Kommunals omkring 60 kollektivavtal.

Kommunals övergripande krav i avtalsrörelsen 2023 är:

- löneökningar till alla och mest till dem som har minst
- ordning och reda vid individuell lönesättning med hjälp av ett skriftlighetskrav vid lönesamtal
- hållbara arbetstider och fredad återhämtning.

Kommunal.

Inför avtalsrörelsen var tonläget hårt mellan parterna. Arbetsgivarorganisationen Almega gick ut i media med budskapet att arbetarna skulle ställa in sig på att få det sämre innan de kunde få det bättre, samt att en satsning på dem med lägst lön kunde bli skadligt för arbetsmarknaden.

I slutet av mars blev industrins avtal klart, det som sätter normen (märket) för övrig arbetsmarknad: 7,4 procent i löneökningar på två år (4,1 procent år ett, 3,3 procent år två).

Hittills har Kommunal förhandlat sex avtal, med goda resultat. Vi har fått igenom löneökningar i nivå med märket, en ökning av de lägsta lönerna samt vårt skriftlighetskrav.

Kvarstår gör bland annat förhandlingarna med Almega, alltså den ”privata” delen av vård- och omsorgen.

En annan knäckfråga som dominerat senaste halvåret är förhandlingar om de nya bestämmelserna om dygnsvila och de anpassningar som kan behöva göras i vissa avtal. Detta är en förändring som påbörjades då EU-kommissionen riktade kritik mot att våra kollektivavtal inte levde upp till minimikraven i EU:s arbetstidsdirektiv.

Bemanning

En av de viktigaste frågorna för Kommunals opinionsbildning under 2023 är bemanningen. Vi har i debattartiklar, utspel och publika sammanhang lyft att Kommunal vill se lagstiftning om barngruppers storlek i förskolan samt bemanningsriktlinjer i äldreomsorgen.

Anna Sahlée
Talskrivare, ledningsstaben